

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNAST STRANÁCH.

Predplatná cena:	Zodpovedný redaktor:	Redakcia a vydavateľstvo:
Na celý rok — — 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník.	Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka — — 2 " — "	Majiteľ a vydavateľ:	sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novín ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.
Na štvrt roka — — 1 " 20 "	JAN MOLNÁR.	
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		

Vyzvanie!

Keď zákonodarstvo utvorilo zákon o práve stavu maželského, podporovatelia civilného manželstva na základe tohoto zákona do života uvedeného, jednanie svoje tým odôvodňovali, že táto rozluk právneho riadu od náboženského riadu cirkevného, úplnú slobodu dá nielen štátu, lež na poli náboženského života aj cirkve k uplatneniu jej prostriedkov v celkovej jej sústave.

Ohlasovali a tým jednu čiastku slabých alebo získali, alebo ku zloženiu zbrane naviedli, že keď štátom žiadaná a povinnovate predpísaná formolita maželského zväzku vyňatá bude z rúk cirkvi, pastieri cirkevní tým dôraznejšie budú môcť účinkovať na poli duchovnom. Ohlasovali, čo aj nariadené bolo, že matrikár napomenie ženíchov, že pred občianskym úradníkom zložené osvedčenie neoslobodzuje ich z pod povinností, aké majú ku svojmu náboženstvu.

Zákonodarstvo ani nežiadalo, aby straniva svedomia veriaciach prevádzané bolo násilie a ohľadom platnosti občianskeho maželského zväzku za dostatočné vzalo, keď stránky za prítomnosti dvoch svedkov, pred pokračujúcim občianskym úradníkom vyznajú, že medzi sebou manželstvo uzavierajú.

Katolíci Uhorska podrobili sa bez výnimky tomuto zákonu a aj tí, čo hlásali revíziu a súrne ju žiadajú aj dnes, jedine a výlučne v rámci zákonov, prostriedkami zákonnými chcjú ju uskutočniť.

V čas utvorenia tohoto zákona o tom ani reči nebolo, že by ženíchov, krom ústného jejich osvedčenia, k bárs čomu inému slobodno, treba bolo, alebo dovolené bolo nútiť.

Vovedenie uzavretého manželstva do zápisnice úlohou a povinnosťou je už nie ženíchov ani svedkov, lež jedine a výlučne pokračujúceho úradníka občianskeho. Jestli stránky, alebo svedkovia chcjú, podpíšu listiny prevedenia manželstva dokazujúce; keď ale nechcjú, nepodpíšu ich. Že prečo ich nepodpíšu, neni sú povinní odôvodniť, ani ich preto nikto na zodpovednosť taťat nemôže.

Odopreť môže tento podpis ktokolvek z príčiny telesnej nespôsobnosti, lež o opreť môže ho aj na tom základe, že ako verný syn cirkvi za sviatosť považuje stav maželský a osvedčuje sa pred občianskym úradníkom, že poneváč to zákon nakladá, uzaviera síce civilné manželstvo, pre seba ale ako platné manželstvo považuje len ten zväzok, ktorý pred svojim cirkevným pastierom duchovným uzaviera.

To bola tá sloboda svedomia, jejžto povolenie liberáli tak blučne ohlasovali.

Sotva ale uplinulo desaťročie od toho času, čo ten zákon utvorili a už sa snažia zásadu slobody svedomia zastieniť, preinačiť, intencie zákonodarstva a zákon zfalšovať.

Istý superintendent reformátsky v jeho ročnej zpráve, kým z jednej stránky uznáva, že zákon a ministerské nariadenia do manželstva vstupujúcim stránkam dovolujú odopreť podpis zápisnice, za tým z druhej stránky vyblasuje, že toto právo neprislúcha svedkom.

Veladostojnej uh. král. Kurie jedna rada ale v súdobnom výroku pod číslom 6218/B. 908. dňa 17. septembra 1908. vynesenom, ide ešte ďalej, lebo — vypovediac, že kto protiví sa

moci zákona, proti zákonu je neposlušný — Rudolfa *Koczurek*, rim. katolíckeho farára obce Pozsonyszentiván, za trestuhodného vyslovila preto, že veriacich svojich oslovil, aby odopreli podpis matriky štátnych sobášov a pre vyzývanie ku neposlušnosti proti zákonným nariadeniam v 12. §. XXXVI. zák. čl. 1904 obsaženým, na základe 172. odseku trestného zákona, odsúdila ho na 14 dní štátneho väzenia a 200 korún peňažnej pokuty.

Netrpí pochybnosti, že pri vynesení výšspomenutého súdneho výroku zaujaté stanovisko protivné je nariadeniam XXXI. zák. čl.: 1894. Protivné je krom toho aj 5. bodu, 22. §. XXX. zák. čl.: 1894., ktorý nakladá, že pri vpísaní do matriky označiť treba aj príčinu, pre ktorú podpis odoprený bol.

Lež protivné je to stanovisko aj 12. §. XXXVI. zák. čl.: 1904., ktorý totižto obsahuje nariadenia v tom páde, keď stránky odopierajú podpis. Lež protivné je ono aj stanovisku celého zákonodarstva, v ktorom pri všestrannom schvalovaní prijatá bola tá čiastka reči, ktorú gróf Albert *Apponyi* 4. apríla 1908. povedal a v ktorej výšspomenutý zákon uvádzajúc, ustálil, že tu doprosta zákon obsahuje splnomocnenie ohľadom toho, či stránky, medzi ktoré aj svedkovia patria, zápisnicu podpísať môžu, alebo ju nepodpíšu a že keď dakto jedná dľa splnomocnenia zákona, to nemôže byť predmetom žiadneho úradného posudovania.

Rady veľadostojnej uh. kráľ. Kurie to stanovisko teda, ako keby stránka do manželstva vstupujúca, alebo taký svedkovia, ktorí matriku nepodpísali, vzdorovali nariadeniam zákona a ohľadom zákona dopustili sa neposlušnosti, protivná je zákonu, ministerským nariadeniam a úmyslu zákonodarstva. Oproti je pravda, v ktorej ani pochybovať nemožno, že kto, nech si je to duchovný pastier, alebo človek privátny, druhého k tomu vyzve, aby pri príležitosti zväzku civilného manželstva zápisnicu nepodpísal, *neprehrešuje sa proti zákonu a nepácha trestuhodný skutok.*

Každý trestuhodný skutok urážať musí daaké právo; nemôže sa teda dopustiť urážky práva, kto naživa právom, ktoré mu poskytuje zákon, alebo kto druhého vyzýva, aby takým právom nažíval.

Zákony a nariadenia dovoľujú, aby sme matriky civilných sobášov nepodpisovali. My ich teda napozatým ani ako stránky, ani ako svedkovia viacej nepodpíšeme.

My vyznávame našu vieru a na základe tejto viery za sviatosť držiac stav manželský, zvlášte ohľadom stanoviska rady Kurie z členov iného náboženstva pozostávajúcej, veríme a vyznávame, že kto tie matriky podpíše, jedná nesprávne, oslabuje v srdciach veriacich učenie našej cirkvi o stave manželskom a ľahko môže do bludu uviesť menej zbehlých v náboženstve katolíckom.

Po tomto, keď jedná rada veľadostojnej uh. kráľ. Kurie oproti jestvujúcim zákonom, ministerským nariadeniam a nad desaťročie ďalšiemu pokračovaniu, vypovedať mohla, že ku neposlušnosti proti zákonom vyzýva, kto druhého oslovuje, aby nažíval právom, ktoré mu zákon dáva, a matriku nepodpísal, s týmto verejne a rovno vyzývame nie jednej malej obce, lež každého katolíckeho veriaceho celej krajiny, aby matriky, alebo zápisnice civilného manželstva ani ako stráuky, ani ako svedkovia nikdy a nikde nepodpisovali.

Kto sa zrieka práva, utratí ho na veky. Chybný výrok kuriálny, nemôže nás pozbaviť práv zákonmi nám zabezpečených a náhlady ľudí iného náboženstva nesmejú nás hatiť v obrane nášho svedomia. Mučedníci vydávali svedectvo o viere prelievaním krve, my ochranou práv bránime našu vieru.

Katolíci! Nikdy a nikde nepodpisujte štátne matriky pri civilných sobášoch!

Budapešť, dňa 29. novembra 1908.

Ján Molnár v. r.,
Koloman Brestyenzsky v. r.,
Pavel Kovács dr. v. r.,
Alexander Ernst dr. v. r.,
Emil Gyuriss dr. v. r.,
Franc Buzáth v. r.,
Mikuláš Zboray dr. v. r.,
Geyza Mailáth gróf v. r.,
Alexander Karácsonyi v. r.,
Julius Jánoki Madocsány v. r.,
E'mund Beniczky dr. v. r.,
Alexander Simonyi-Semadam dr. v. r.,
Desider Ajtics Horváth v. r.,

Štefan Rakovszky v. r.,
Karol Hencz dr. v. r.,
Béla Csitáry v. r.,
Franc Darányi dr. v. r.,
Otto Förster v. r.,
Georg Szmrecsányi v. r.,
Jozef Farkas v. r.,
Michal Artim dr. v. r.,
Stefan Adamovics dr. v. r.,
Béla Nyáry dr. v. r.,
Béla Rakovszky v. r.,
Stefan Tálos dr. v. r.,
Karol Wildfeuer dr. v. r.,

krajinskí vyslancovia.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

O obrovskom šírení sa Katolíckej Jednoty svedčia aj zprávy minuleho týždňa. Sem sa katolíci, ktorí ešte driemete! Otvárajte oči zo záhubného spánku! Včul je opravde čas, aby sa z nečinnosti pozdvihli a Katolícku Jednotu súrne utvorili všetci, ako to urobili horliví veriaci v nasledujúcich obciach:

Klíž (stolica Nyitra). Početne navštívené utvorené shromaždenie vydržiavané bolo 23. novembra. Ku shromaždeniu prišol aj krajinský vyslanec okresu, Béla Rakovszky v spoločnosti horlivého farára Aloisa Fiebig. Oblúbený krajinský vyslanec sám zahájil shromaždenie a poukázal v jeho reči na to, ako veľmi potrebná je katolíckemu ľudu Jednota, nadovšetko v prítomnej ťažkej dobe. Reč krajinského vyslanca verne vysvetlil ľudu neunavne pracovitý, dočasný správca fary Karol Zaskvara, po čom farár Alois Fiebig pri všestranných hlučných výrazoch pochvaly tak zaujímavú reč držal, že z prítomných hneď na mieste 90 veriacich vstúpilo do Jednoty.

Tökésujfalu (stolica Nyitra). V ľudovom shromaždení katolíckej Jednoty 22. novembra vydržiavanom, rečnil s veľkým úspechom horlivý farár Alois Fiebig.

Szolcsán a Bossán (stolica Nyitra). Veľké ľudové shromaždenie 22. novembra za prítomnosti krajinského vyslanca, Bélu Rakovszkyho. Na oboch miestach utvorená je Jednota Katolíckeho ľudu s mnohými členami.

Lukács (stolica Nyitra). Horlivý dekan a farár Adolf Lelkes utvoril v jeho farnosti katolícku Jednotu, do ktorej dalo sa poslať 157 členov zapísať.

Veľké shromaždenia katolíckej Jednoty vydržiavané boli v obciach: **Magyaróvár**, **Máramarossziget**, **Pút-nok** (stolica Gömör), **Topossár** (stolica Somogy), **Iharos** (stolica Somogy), **Óbecse** (stolica Bács), **Zseliczislak** (stolica Somogy), **Bácsalmás** (stolica Bács), **Érsekvadkert** (stolica Nógrád), **Nógrádmarczal** (stolica Nógrád), **Máriagyüd** (stolica Baranya), **Endrőd** (stolica Békés), **Balassagyarmat** (stolica Nógrád), **Seregélyes** (stolica Fejér), **Magyarkeszi** (stolica Tolna), **Öreglak** (stolica Moson), **Kónyi** (stolica Győr).

Bodok a Pográny (stolica Nyitra). Početne navštívené ľudové shromaždenia, v ktorých miestny správca, farár Imrich Karsay vysvetloval predlohu «homestead» (rodinného krbu) zákona.

Učtovanie Bélu Rakovszkyho.

Béla Rakovszky, sveta skúsený a pochvalne známy vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu žambokreetského, 15. novembra prišol na ľudové shromaždenie do Veľkých Topolčian, svojmu

súdruhovi, grófovi *Hunyady* na pomoc, ztadiaľ navštívil svoj volebný okres a ztrávil tam celý týždeň. Chcel sa on osobne presvedčiť o tom, čo kde bolí a tlačí ľud, vediac, že len takí ablegáti môžu dobré zákony donášať, ktorí znajú ztíznosti a potreby svojich voličov.

Ako slávnostne prijali všade voličia svojho oblúbeného ablegáta, to pre nedostatok miesta nemožno nám obširnej opísať, preto spomneme v krátkosti len tie dve krásne shromaždenia, ktoré 22. novembra predpoludním v Solčanoch a popoludní vo Veľkých Bošanoch vydržiavané boli. V Solčanoch túžebne očakávaného ablegáta s celou obcou privítal dekan a farár *Bezák*, v Bošanoch ale horliví ľudáci čakali ho s muzikou.

Krajinský vyslanec, Béla *Rakovszky* pred početnými voličmi, účinkovanie kresťanskej ľudovej strany od poslednej volby vysvetľoval nasledovne:

«Keď sa kresťanská ľudová strana k ostatným politickým stránkam pripojila, zo svojho programu nič nepopustila, ba na tom pracovala, aby tie otázky z jej programu, ktoré neurážajú spojené s ňou ostatné stránky politické a k ochrane a zveladeniu ľudu sú potrebné, čím skorej do života byly uvedené. Takto sa podarilo previesť nový zákon o exekúciách. Pred tým pre bárs akú malú dlžobu mohli chudobnému človekovi všetko spredať, následkom čoho tisíce a tisíce malých gazdov a remeselníkov celkom na žebrotu obrátili. Podľa tohoto nového zákona ale, to čo je gazdovi a remeselníkovi k vyživeniu potrebné (náradie, material, kone, voly atď.), na žiadnu dlžobu, ani na porciu neslobodno odpredať. — Dnes sa to už nemôže stať, aby ľahkomyselný otec všetko mohol prepíť a aby potom jeho deti a ženu exekútor nemilosrdne povyhadzoval na ulicu.

Kresťanská ľudová strana dľa svojho programu bojovala za rozšírenia volebného práva. Volebné právo rozšíri sa aj tak, že každý bude mať právo hlasovať, kto vie čítať a písať, už či po maďarský, alebo po slovenský. Prítomne na tom pracujeme, aby porcie, ktoré posiaľ najviac tlačily roľníkov, spravodlivejšie byly vyhodnené. Od hlavy sa už nebude platiť porcia. — Cieľom štátneho podporovania malých remeselníkov, robotníkov a služobných, z čiastky sa už

vyniesly a z čiastky sa robia zákony, ktoré keď sa do života uvedú, na veľké polahčenie budú pospolitému ľudu. Ľud preto skutočne spokojný môže byť s kresťanskou ľudovou stranou, lebo sa teraz cez dva roky viac dobrého previedlo, ako za tých 30 rokov, keď liberáli panovali. To sa tiež nesmie zabudnúť, že liberáli by ešte vždy ľud a našu vieru utláčali, keby ku obrane viery a ľudu nebola povstala kresťanská ľudová strana, ktorá liberalov šťastlivo aj zničila. Horliví voličia kresťanskí majú preto verní a oddaní byť ľudovej strane snemovej, čím viac ju budú podporovať a rozširovať, bude tým pevnejšia a tým viacej bude môcť za ľud vykonávať».

Veľká radosť a hlučná oduševnenosť zachvátila prepočetne shromaždené obecnstvo, keď pán farár *Fiebig* túto reč po slovenský predniesol, lebo z toho každý videl, že kresťanská ľudová strana za blahobyť ľudu všemožne pracuje; previedla ona už mnoho, dá sa ale od nej ešte viacej očakávať. Nedajme sa preto zvädzať národniami a vyhodzme z každého domu falošné «Ľudové Noviny», lebo keď sa budeme trhať a vždy inšie zamýšľať, vtedy nič dobrého očakávať nemôžeme, vtedy naši starodávni nepriateli liberáli, zas prídu ku vláde a bude s nami o mnoho horšie, ako predtým. Povedie sa nám ako tomu človekovi, ktorého zlý duch opustil a poznove sa doň vrátil.

Pán Béla *Rakovszky* odporúčal voličom aj «Jednotu Katolíckeho Ľudu», ktorú pán farár *Fiebig* a pán kaplán *Gramantik* tak zreteľne a dojmave vysvetľovali, že sa v Bošanoch hneď 124 a v Solčanoch 120 veriacich zapísalo do Katolíckej Jednoty. Ufáme sa, že v Bošanoch ešte mnohí veriaci prihlásia sa ku zástave Jednoty Katolíckeho Ľudu.

Kaplán.

Zasadnutie správy Jednoty katolíckeho ľudu.

Správa Jednoty Katolíckeho Ľudu v piatok, 27. novembra o 6. hodine večer mala zasadnutie vo vlastnej miestnosti. V tomto zasadnutí ustálené boly predmety pojednávania ku nasledujúcemu valnému shromaždeniu, ktoré sa vydržiavať bude v mesiaci decembri.

V zasadnutí boli prítomní: podpredseda Mi-

kuláš *Zboray*, hlavný tajomník *Štefan Haller*, členovia správy: *Ján Molnár*, *Alexander Ernszt*, *Béla Rakovszky*, gróf *Géza Mailáth*, *Béla Csitáry*, *Alexander Simonyi-Semadam*, *Béla Turi*, *Béla Landauer*, *Franc Darányi*, *Dénes Görcsönyi*, *Pavel Kovács*, *Julius Jánoky-Madocsányi*, *Alexander Rejtő*, *August Sipos*, *Imrich Marczinka*, *Franc Holló* (Temesvár), *Ernest Vaszary*, *Jozef Gereby*, *Julius Moldoványi*, *Ján Huber*.

Po prečítaní zápisnice predošlého zasadnutia, na návrh predsedu, uzavrela spáva, že budúce valné shromaždenie vydržiavané bude 15. decembra v meste *Sopron*. — Hlavný tajomník prečítal potom tie zprávy, ktoré predostrené majú byť budúce valnému shromaždeniu.

V smysle 39. §. základných štatútov vylosovaný má byť istý počet členov terajšej správy. Ku tomuto vylosovaniu vyslaní sú zo zasadnutia: *Ján Molnár*, *Alexander Ernszt* a *Béla Landauer*. Dľa prevedeného vylosovania vypadnú na teraz zo správy, ako vylosovaní: *Julius Jánoky-Madocsányi*, *Franc Buzáth*, *Matias Völkert*, *Emil Gyuriss*, *Štefan Adamovis*, *Štefan Csucs*, *Béla Zaborovszky*, *Edmund Koncz*, *Béla Landauer*, *Alexander Simonyi-Semadam*, *Ján Essert*, *Julius Mazurek*, *Ákos Mihályfi*, *Michal Lévyay*, *Ludvik Csepela*, *Alexander Giesswein*, *Ubul Kállay*, *Géza Szabó*, *Béla Rakovszky*, *Otto Förster*, *Edmund Beniczky*, *Arnold Bobok*, *Rudolf Páder*, *Karol Szentiványi*, *Ernest Vaszary*, *Franc Virágh*, *Géza Horváth*, *Franc Darányi*, *Konrad Rechner*, *Eduard Koch*, *Karol Wildfeuer*, *Štefan Tálos*, *Michal Wellner*, *Albert Szabó*, *Jozef Gereby*, *Mikuláš Zboray*, *Demeter Gyurcsánszky*, *Jozef Farkas*, *Andor Szalánczy*, *Ján Kassala*, *Valent Dupp*, *Štefan Vég*, *Alexander Rejtő*, *Georg Peczok*, *Georg Pati*, *Béla Turi*, *Zsolt Zsögöd* a *Arnold Dreher*.

Po vylosovaní *Ján Molnár*, *Alexander Ernszt* a hlavný tajomník *Štefan Haller* poverení sú zo zasadnutia, aby zostavili kandidačný menoslov členov, ktorí vyvolí sa majú na uprázdnené miesta správy, do ohľadu berúc návrh *Jánoky-Madocsányiho*, dľa ktorého členovia vidieku, ktorých za jejich horlivé účinkovanie i tak nemožno ináč odmieňať, aspoň do správy boli vyvolení.

Zasadnutie prijalo ďalej správnej rady návrh na zmenenie 57. §. základných štatútov.

Dľa zmeneného paragrafu nebude napozatým za potreby, aby keď sa jedná o zmenenie štátov, desiata čiastka členov prítomná bola v shromaždení. Zasadnutie prijalo konečne aj ten návrh správnej rady, aby v budúcom valnom shromaždení za členov predsedníctva na novo vyvolení boli: Štefan *Rakovszky*, Ottokár *Prohászka* a Mikuláš *Zboray*.

Porada Katolíckej Jednoty v Nitre.

Ku porade Katolíckej Jednoty shromaždilo sa vo veľkom počte velebné duchovenstvo nitrianskej stolice 24. novembra vo veľkej dvorane katolíckeho kruhu v Nitre. Na porade prítomní boli zo stránky slávnej kapitule nitrianskej: gróf *Vilhelm Batthyány*, vysvätený pomocný biskup, Štefan *Kondor*, Jozef *Mihálik*, Alois *Jeszenszky*, dr. Anton *Bartossik* a Štefan *Kutwasser*.

Velebné duchovenstvo nitrianskej stolice zastupovali nasledujúci: Rudolf *Belek*, dr. Valent *Puchvrek*, *Alcis Hoffmann*, *Imrich Karsay*, *Georg Gombár*, *Eugen Hollaky*, *Georg Bezák*, *Franc Konrád*, dr. Štefan *Cserenyey*, dr. *Ján Kaszala*, *Arzén Agots*, dr. *Tibor Kapp*, Štefan *Németh*, *Koloman Szlávik*, Štefan *Huszár*, *Géza Verebély*, Štefan *Szabó*, *Géza Kardoss*, *Anton Zsidek*, dr. *Vilhelm Vragássy*, *Tomáš Stellár*, *Ignác Wohland*, *Franc Štefan Bezák*, *Teodor Jedinák*, *Alois Fiebig*, *Julius Ludvigh*, *Anton Velecsey*, *Karol Juhari*, *Peter Somos*, *Leo Schmidt*, *Karol Kardoss*, *Aladár Cseffalvay*, *Ignác Gyurják*, *Michal Illés*, *Ján Greschner*, *Pavel Kmetykó*, dr. *Ludvik Francisci*, *Vilhelm Fegyveres*, *Eduard Kopcsányi*, Štefan *Czintula*, *Ján Vida*, *Michal Bubnics*, *Jozef Révay*, *August M. Brucker*, Štefan *Jeszenszky*, dr. *Julius Steinhöfer*, *Jozef Janecz*, Štefan *Halkó*, *Franc Konyakovszky*, *Rudolf Janik*, dr. *Stefan Krajcsovics*, *Pavel Ernyei*, *Viktor Erhardt*, *Ján Vargha*, *Karol Simkó*, *Ján Biringer*, *Stefan Paska*, dr. *Jozef Janda*, *August Gramantik*.

Zo svetských pánov boli prítomní: okresný notár *Julius Bihary*, *Ján Nemes*, *Leopold Ruzsinszky*, *Eugen Hammel*, *Anton Kis*, *Ján Sraun*, *Ján Uharcsik*, *Imrich Srevcsik*, *Michal Putera* a viacej iných.

Stredisko Jednoty zastupovali: pápežský prä-

lát, krajinský vyslanec *Ján Molnár*, krajinský vyslanecovia: *Julius Jánoky-Madocsányi*, *Pavel Kovács*, *Alexander Ernszt*, *Koloman Brestyenzsky*, *Béla Rakovszky* a hlavný tajomník Jednoty *Stefan Haller*.

Poradu zahájil krajinský vyslanec *Julius Jánoky-Madocsányi* rečou, v ktorej poukázal na potrebnosť Katolíckej Jednoty a väziacu v nej veľkú silu. Udalosťami najbližšej minulosti dokázal, že organizácia katolíckej spoločnosti súrne sa má previesť na celej čiare, lebo množiace sa predznaky upomínajú nás na nastávajúce neblahé doby.

Štefan *Haller* hlavný tajomník vysvetľoval ciele a spôsoby organizovania Jednoty, pri čom podal zpravu v ak veľkých rozmeroch šíri sa katolícka organizácia na území stolice nitrianskej, čo s radosťou v známosť vzali všetci prítomní.

Ján Molnár vysvetlil v reči úlohy katolíckej organizácie pri čom vyzval prítomných, ku kulturnému pozdvihnutiu ľudu, aby záhubné politické a spoločenské smery učil sa poznať a vyhýbať im mohol.

Ku predmetu rečnili ešte: *Imrich Karsay*, farár pogránsky, *Ján Vida*, farár egersecký a *Vilhelm Fegyveres*, kaplán z Handlovej.

Na návrh dr. *Alexandra Ernszta*, uzavrela konečne porada jednohlasne, že katolícka Jednota po celom území stolice nitrianskej utvorená bude v jedon deň agitacionálny, 13. decembra.

Z vestenickej Doliny.

Hanbím sa to na papier napisať, čo sa u nás stalo dňa 26. nov. Mali sme voľbu do stoličného výboru. O toto vyborníctvo hlásili sa dvaja asice: *Julius Blaskovics* starý a chytrý liberál, a nám dobre známy *Eduard Steffel* sučanský dekan a farár, dobrý priateľ ľudu, u ktorého utlačení chudobní ľudia vo všeliakých úzkostách neraz našli dobrú radu, ba aj podporu. A čuj svete, kohože naši voličia vyvolili si do stoličného výboru? Snáď priateľa ľudu a ľudáka? O nie, lež liberála. Hlasovalo 149 voličov, a z týchto na liberála hlasovalo 95, a na ľudáka 52. Pri voľbe hlasovali nasledujúce obce: *Szkacsány-Hradiste*, *Alsó-Vesztenic*, *Felső-Vesztenic*, *Bélaudvarnok*, *Racsicz* a *Nyitra-Szucsány*. Od toho času, jako sa boj zača

medzi liberálmi a ľudákmi, Vesteničari vždy držali s liberálmi, to sme ale nemysleli, že tito Vesteničari ešte aj včul zalúbení su do židovských liberalov. Krom Szucsancov skoro celá vestenická dolina hlasovala proti svojej kresťanskej ľudovej strane. Čo viac, ešte aj Hradíšťani držali so židom Gertlerom, a hlasovali na liberála. Hanbite sa!

Že naša krajina tak hlboko upadla, to len 40 ročnému panovaniu židovského liberalizmu môžeme ďakovať. Inde po krajine kresťanski voličia pánu Bohu vďaka vzdávajú, že ľud zhodil zo seba liberalné járho; vestenická dolina ale aj s Hradíšťanmi ešte aj včul pojdu za liberalom, nech im len flašku páleného ukáže. Na väčšiu česť a chválu židovského liberalizmu mnohi voličia, ktorí na liberála hlasovali, tak sa tej židovskej otrovy nacicali, že niektorého z nich traja chlapí len fažko na voz vyložili. Pfuj! Hanbite sa!

Kresťanská ľudová strana v krájiniskom sneme ešte aj včul krutý boj vede proti židovskému liberalizmu, a ľud za to tak sa jej odplacá, že za pálené a na rozkaz notárov, pri volbe proti sebe hlas oddáva! S jakou chuťou môže kto za takýchto ľudí bojovať? Či aj takíto ľudia zaslužia volebné, a čo viac-všeobecné volebné právo? Aj ku pánu organistovi hradíšťskemu máme slovo. Dovčulku vždy držal ľud pohromade, aby ho liberalni vlei neroztrhali; včul ale tak sa urobiť, že nič nevidí. Len sám z celého Hradíšťia oddal hlas na ľudáka, ako by stym už zadosť bol učinil, ostatní všetci ale boli Blaskovičari. Smutno je, že ešte aj v 20. storočí nachádzajú sa ľudia, ktorých nie kresťanstvo, lež na hanbu a potupu, pálené ľahá. *Volič.*

POLITICKÉ CHÝRY.

Kto nám pomôže?

Gróf Ladislav *Hunyady* krajinský vyslanec okresu topolčanského na veľkom ľudovom shromaždení 15. novembra vo Veľkých Topolčanoch vydržiavanom prehovoril k ľudu o tom, čo sa deje v politike. Spomenul aj volebný zákon. Najväčšia vec je, — povedal, — aby taký volebný zákon bol utvorený, že by čo možno najviacej ľudu účastným sa stalo hlasovacieho práva. Kresťanská ľudová strana vždy bojovala za rozšírenie volebného práva. Ako ale prišlo ku zostaveniu volebnej reformy, našli sa ľudia v krajine, ktorí hlasovacie právo len tým chceli dať, čo vedia po maďarský. *To by ale veľká nespravodlivosť bola bývala pre tých občanov našej vlasti, čo nemôžu za to, že nevedia po maďarský.* Žiadon spravodlivý človek by ku tomu neboi mohol

privoliť. Kresťanská ľudová strana preto na tom pracovala, aby nový volebný zákon tak bol zostavený, že každý uhorský občan má mať volebné právo, čo vie čítať a písať už či po maďarsky, po slovensky, po nemcky alebo inač. Toto sa veľmi ľúbilo ľudu, keď špitalský kaplán August Gramantik reč ablegátovú po slovensky predniesol. Hlučným ováciam nebolo konca kraja. V oduševnení volali: takých ablegátov treba sa nám držať, ako sú gróf Ladislav Hunyady, Štefan a Béla Rakovszky, Janoky Madocsányi, Brestyenzsky. Chráňme sa národníarskych vodcov, ktorí za nás ničoho nevykonali, ani nevykonajú a nasledujme ablegátov kresťanskej ľudovej strany, ktorí na základe kresťanskej ľudovej spravodlivosti usilujú sa nám všetko vymôcť a vykonať, čo je spravodlivé a možné.

Nitrianska deputácia u grófa Andrásyho.

Krajinskí vyslancovia Pavel Kovács, Koloman Brestyenzsky, Béla Csitáry, Edmund Beniczky, Béla Rakovszky a Ludvik Mérey viedli 25. novembra ku ministrovi vnútorných záležitostí, grófovi Andrásymu veľkú deputáciu, na ktorej súčasťníci sa dekaní dr. Jozef Janda, Bezák, Láng, Okányi, Hájek, farári Biringer, Simkó, Vida, Karsay, pravotári Lelley a Haits, statkári Ján Deák, Ludvik Kracsúny, Štefan Geber a asi 30 popredných občanov stolice nitrianskej. Záležitosť deputácie predniesol ministrovi krajinský vyslanec Ludvik Mérey. Jedná sa totiž o pensiovaného hlavného notára stoličného dra Juliusa Steiner, ktorého do kepeňa ústavníkov preoblečení liberáli pri poslednej volbe stoličných úradníkov z úradu vytisli. Minister vnútra sľúbil deputácii, že jej žiadosť vyplní a na tom bude, aby z úradu vytisnutý hlavný notár, jestli by nebolo možno pri stotici, od štátu dostal zodpovedný úrad. Kresťanská ľudová strana zaujma sa, ako z tohoto vidno, nielen za pospolitý ľud, lež aj za prenasledovaných úradníkov.

Táraniny «Slov. Týždenníka».

O ľudovom shromaždení 15. novembra vo Veľkých Topolčanoch vydržiavanom potáral «Slov. Týždenník» také veci, v ktoré ani sám neverí. Tára, že národníari založili vo Veľkých Topolčanoch «kresťanskú» banku. Ba ešte čo? Banku ste si založili, to je pravda. Že ale táto banka má byť kresťanskou, to je zas také cigáňstvo, v ktoré ani sám «Slov. Týždenník» neverí. Tára ďalej, že «Alkotmány» lapil pri cigáňstve. To je poznové to najväčšie cigáňstvo. V cigáňstve možno len «Slov. Týždenníka» lapať, bo čo on zas o vyslancoch ľudovej strany a o Gramantikovi písal, je najpodlejšie cigáňstvo.

Zo snemovne.

Krajinský rozpočet na rok 1909. prijatý je vo všeobecnosti. V podrobnostiach pojednávajú sa na teraz torby jednotlivých ministerstiev. Snemovňa veľmožov a vyslancov prípisom vyslovily holdovanie jeho veličenstvu kráľovi z príležitosti panovníckeho jubiléa.

RAKUSKO.

Panovnícke jubiläum. V sobotu, 28. novembra popoludní o 1. hodine rakúsky rajschrát vydržoval z príležitosti jubiläuma panovníka slávnostné zasadnutie, na ktorom predseda *Weisskirchner* povedal reč. Predseda v svojej reči poukázal na panovanie Franca Jozefa I. a dokazoval, že národy rakúska sú vďakou zaviazané oproti jeho veličenstvu. Poukázal menovite na to, že za panovania jubilujúceho panovníka Rakúsko dostalo ústavu, ba volebné právo rozprestreté bolo po najširšie hranice. Pýtal splnomocnenie, aby predsedníctvo rajchsrátu mohlo tlumočiť svoje blahoželanie jeho veličenstvu. Rajchsrát splnomocnenie udelil, načo sa zasadnutie skončilo. Predsedníctvo rajchsrátu 29. novembra popoludní išlo na poklonu ku jeho veličenstvu, aby mu tlumočilo city rakúskej snemovne vyslancov. Popoludní aj panská snemovňa vydržovala slávnosťné zasadnutie, na ktorom sa predseda zmienil o jubiläume panovníka a pýtal si splnomocnenie, aby predsedníctvo mohlo jeho veličenstvu tlumočiť hold panskej snemovne. Na zasadnutí zvolili ešte členov holdujúcej deputácie a na to sa zasadnutie skončilo. — Rakúsky ministerpredseda barón Bienenrth viedol pred jeho veličenstvo asi 800 členov holdujúcu deputáciu rakúskych aktívnych štátnych úradníkov. Barón Bienenrth pozdravil panovníka, ktorý milostivo odpoveeal na pozdrav a potom mnohých z prítomných oslovil.

Z CUDZOZEMSKA.

Bojkott uhorsko rakúskeho tovaru v Carihrade. Snahy na zastavenie bojkottu uhorsko-rakúskeho tovaru nemaly posiať úspechu. Uhorsko rakúsky veľvyslanec opustil následkom toho Carihrad.

Válečné chýry. Rozličné chýry o vojne roztrusujú po svete nadovšetko srbské noviny. Srbom, ako vidno, štvú Angličania, aby si zabezpečili prevážneho vplyvu na Balkáne. — Z Ruska sa viacej dešperatných ľudí strojí na pomoc Srbom, ktorí ku vojne v Rusku už aj 1000 koní kúpili. Isté je, že Čierna Hora a Srbsko chcú mať vojnu. Z toho ale ešte nenasleduje, že vojna aj skutočne bude.

Upozornenie.

Ku terajšiemu číslu pripojujeme poštové poukázky a upozorňujeme ctených čitateľov, aby ich pri obnovení predplatkov upotrebovali. Tých ct. čitateľov našich ale, ktorí nám za časopis dlhujú, vyzývame s týmto, aby nám podlžnosť bezodkladne odoslali.

Administrácia.

BESEDNICA.

Zelený kufor.

Štyria sme sedeli pri stole: on, jeho manželka a syn, jedon päťročný sladký chlapček, ktorý po večeri pýtal sa do mojeho lona.

— Jako vás volajú? — pýtal sa ma.

— Desider.

— Lepšie by sa mi ľúbilo, keby ste sa Jánom menovali!

— Prečo?

— Lebo ja som Ján. Ale preto vás ľúbim.

— A prečo že ma ľúbiš?

— Lebo ste otcov priateľ... Ale ešte vás budem lepšie ľubiť, jestli mi poviete, čo je v tom zelenom kufre?

Ale ja som mu nevedel povedať, čo je v tom zelenom kufre. Teda jeho otec mi vysvetľoval a chlapček skvejúcima sa očima počúval, jaký je to báječný kufor. Jako sa vmestí do neho všetko, ale všetko; aj jeho kôň, celý dom, otcov písací stôl a všetko, všetko...

— A ešte? — pýtalo sa dieťa otca jakonáhle zamlčal.

Otec rozprával ďalej. V jeho hlase bolo však jakési pohnutie, čo celkom nepatrilo ku históriam o vĺach, ktoré kládol do zeleného kufra. Aj jeho manželka dojatajšie počúvala, nežli je vo zvyku pubé bájky.

Konečne maličký chlapček ostal ospalivý. Hlavu mal v otcovom lone a už tak v polosnení, tým blabolavým, blúdivým hlasom, jako len naša oddanica a malý náš chlapec vie ku nám hovoriť, takto rieknuť k otcovi:

— Otecko, keď ja budem ráz veľký a ty budeš malý a aj mama bude malá, vtedy mne dáš kľúče od zeleného kufra. Však ver?

— Áno, áno! — prikyvkával hlavou otec. Matka však vzala ho do lona, vrele vybozkávala a niesla ho uložiť.

Obidvom im vstúpily slzy do očí, aj mne. Boh vie prečo...?

Fajčiť sme prešli do pracovne.

A v tejto pracovni bol ten zelený kufor; jedna obyčajná, vetchá, na zeleno zamazaná cestovná truhla. Nemohol som obstáť, abych sa nespýtal priateľa:

— To je ten zelený kufor? Vyznám, už popoludní aj mňa učinil zvedavým. Jako ten príde sem?

— To je moje dedictvo. Taká rodinná tradícia...

Polnoc už dávno pominula; jednostajne sme sa zhovárali, jako by sme boli od pamäti dobrí priatelia. Veď tak povedal aj chlapček, ten ale vie lepšie.

— Je to starizeň; pamätám sa naň, odkedy sa len viem pamätať! — vyprával on, sediac na zelenom kufre.

— Práve tak sedel som na ňom aj v detinskom mojom veku, s mojou sestrou, dobrou Iľuškou.

V jeden večer, ku vianocám (pamätám sa, lebo vtedy sme čakali anjela) dostavil sa k nám jeden morný, starý človek. Tolký bol, ako Kinizsi v našej obrázkovej knižke. Plecia mal zasňazené. Jedon káru ťahajúci kôň fučal za ním; tento viezol kufor. Starý mile sa usmieval, ja však ani mak som sa ho nebál.

— No, syn môj, čo bude? Dáte kúsok miesta tomuto kufru?

Sladký môj otec bez slova padnul mu okolo krku, naša milá matka ale plakala.

— Neľnúkajte, lebo vás hneď tu nechám! — preriekol starý.

Potom nás hrešil:

— Teda vy ani uhom nekývnete...? Ja som váš starý otec! Bodaj by vás!

Starý otec?!

Ktorý má veľa koní, živých, pravých; voz, flintu, veľkú záhradu na dedine; ku ktorému — jako nám prisľúbil sladký otec — raz pojdeme na leto.

Starý otec?!

Rázom vzal nás obidvoch na prsia, pobozkal nás. Aj dnes sa pamätám, jaké mal chladné a tvrdé fúzy, ale to predsa dobre padlo. Ani nás nezložil z lona za celý večer. Jaký hrdý som bol, že ja mám takého morného starého otca. Aj on by vedel zdvihnúť mlinský kameň. Hladkal nás po hlave. Kolkú mal päšť! Ale ani som necítil, nie žeby ma to bolo bolelo. A aj jeho hlas! Keď sa smial, aj plameň v lampe tancoval.

Mojí rodičia však v ten večer jednotajne boli smutnejší. Z tadiaľ viem, že starý otec sa vadil:

— Asnáď preto sa kormútite, že som utisnutý na vás?...

Ten kufor, hej ten mi vrtal v hlave! Konečne som vyrukoval:

— Čo ste priniesli, starý otec?

— Seba, bodaj že by fa!

— Nuž a kone, flinta?... Čo je v tom kufre?

Rozosmial sa, len sa tak triasla izba.

— Tie, malý môj poklad, tam sú v kufre. Aj koňe aj flinta. Starý otec má tam všetko.

Kôň, voz, flinta, veľká záhrada, dedina... Všetko, všetko v tom zelenom kufre?

Prosili sme ho, aby nám to ukázal.

— Všetko jednúc, keď sa budete dobre držať a budete milovať starého otca.

Napísal: *Malonyay*.

(Dokončenie nasleduje.)

CHÝRNIK.

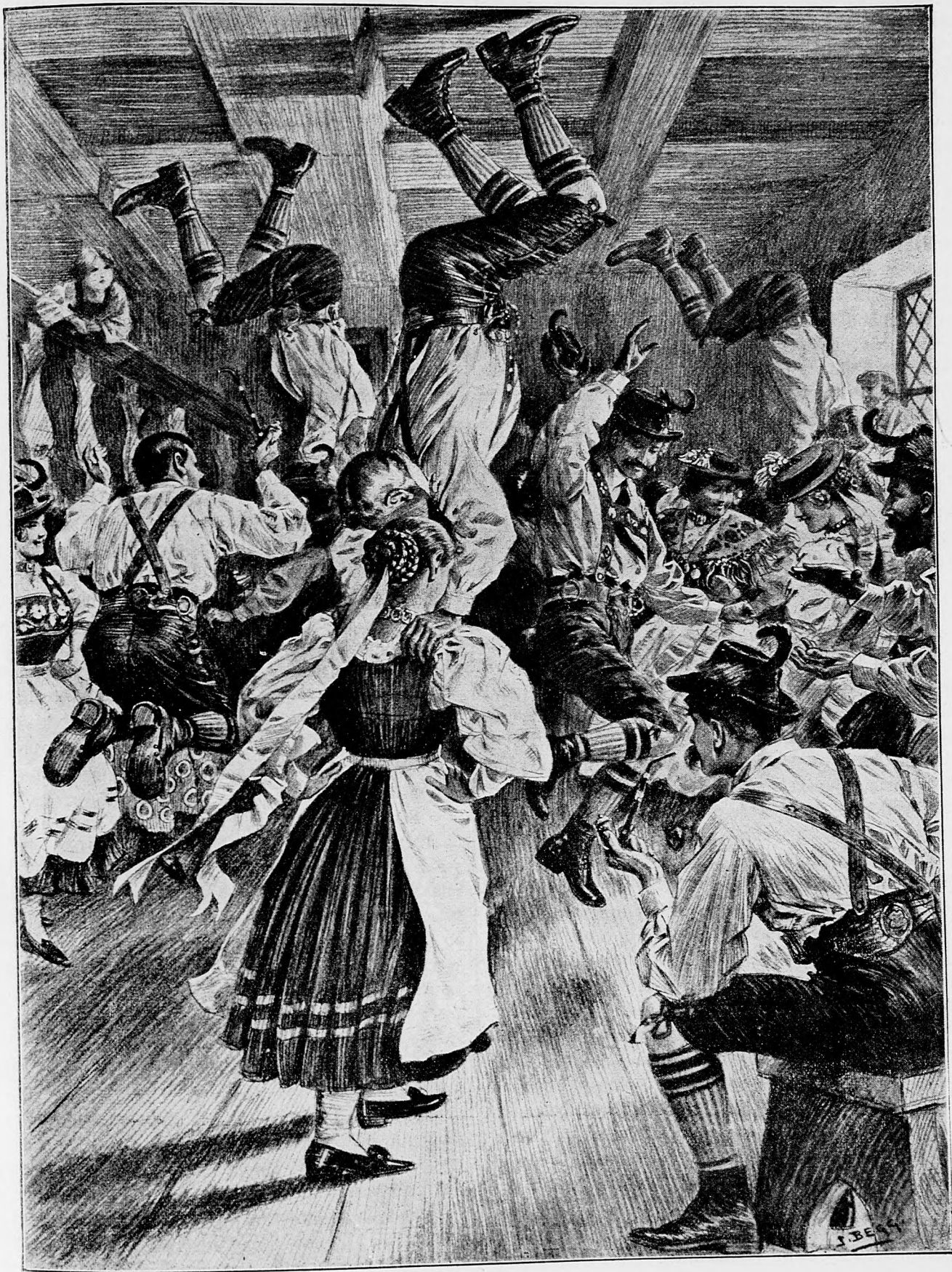
Jubiläum jeho veličenstva kráľa. V Budapešti dňa 2. decembra predpoludním o 9. hodine odbývaly sa v Matiašovom chráme slávnostné poďakovacie služby Božie z príležitosti 60. výročitého dňa nastúpenia jeho veličenstva na trón. Ku týmto službám božím kardinal knieža primas Klaudius Vaszary pozval členov vlády, predsedníctvo a členov snemovne veľmožov a vyslancov.

Nehoda arcikniežata Albrechta. Arciknieža Albrechta, syna arcikniežata Fridricha, vo Viedni stihla tieto dni nehoda, ktorá ale na šťastie nemala vážnejších následkov. Arciknieža počas hry jeden tri centimetre dlhý klinec chcel do jednej gummovej cievy zaľúknuť. Klinec sa mu náhodou sklzol do úst, tak že ho prežrel. Naskutku zavolali profesora dra Eschericka a privátny universitný profesor dr Fridrich Holzknicht s Röntgenovými lúčami preskúmal malé arciknieža. Skúmanie ustáľilo, že je klinec v tenkom čreve, bezprostredne pred slepým črevom zastavený. Klinec sľiekami na prehnatie podarilo sa odstrániť a potom novším skúmaním Röntgenovými lúčami konštatovali, že črevo není urazené. Arciknieža sa teraz zase dobre cíti.

Jubilárne slávnosti v Trnave. odbývaly sa cez tri dni z príležitosti 200. výročitého dňa zázračného slzenia obrazu Matky Bozej. Pred jubilárnymi slávnosťami odbavovali sa sv. missie, ktoré sa v troch kostoloch vydržovali. Trojdňové jubilárne slávnosti sa v piatok 20. novembra večer započaly. Vydržovali sa kázne a v hrubom kostole na hlavnom oltáre, kam milostný obraz preniesli, slúžily sa sv. omše. Pre mládež sa vydržovali osobitné kázne. Celé obyvateľstvo Trnavy a okolia bralo živú účasť v slávnosťach. Na všetkých domoch vialy zástavy a na nedeľnejšej procesii, na ktorej nosili zázračný obraz Panny Marie, zúčastnilo sa asi 10.000 ľudí. Z príležitosti jubilárnych slávností prišli do Trnavy osvietení páni biskupi: Otakar Prochászka, Ján Csernoch a Medard Kohl, ktorých imponantne uvítali. Arcipastieri aj sami mali kázne a odbavovali slávnostné služby Božie. Jubilárne slávnosti sa v pondelok 23. novembra skončily a zaiste dlho ostanú v živej pamäti tým, ktorí sa na nich zúčastnili.

Pozostatky svätej Alžbety. Na záverečnom zasadnutí krajinského výboru pre jubiläum sv. Alžbety vysvitlo že vo Viedni našli pozostatky svätej Alžbety. Relikvie sv. Alžbety strážia vo Viedni v krypte mníšok Alžbety, kam sa dostaly za času Jozefa II. Ich pôvodnosť dokazujú v klástore sa nachodiacie listiny. Mníšky dosiaľ vec opatrne tajily, lebo sa bály, že relikvie odvezú do Prešporku, kde sa sv. Alžbeta narodila a kde

Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan-a»!

Tirolski tanečníci.

ztrávila prvé roky svojho života. Teraz skutočne i vzkrsol pohyb, aby telesné pozostatky sv. Alžbety boli do Prešporku dovezené a v záujme tohoto pohybu mienia si získať pomoc arcikňažny Izabelly.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 22. novembra s osobášil kráľovského sudcu Štefana Szirmay so slečnou Herthou Bercelly, dcérou jeho excellencie predsedu kráľovskej tabule Eugena Bercelly. Po sobáši držal osvietený pán biskup mladoženichom a početnému obecnstvu veľmi peknú reč. — Dňa 23. novembra účasť bral osvietený pán biskup v Prešove na ročnom shromazdení katolíckeho učiteľstva šarišskej stolice. Krásne a na dlhé časy pamätné boli tie dni, keď budapeštianski rečníci držali veľmi významné prednášky z príležitosti vydržiavaného v Košiciach kresťansko socialného kurzu. Početné obecnstvo, ktoré účasť bralo na týchto prednáškach poučilo sa nielen mnohým vážnym veciam, lež posilnené bolo aj v duchu kresťanskom. — Dr. Ottokar Prohászka, osvietený pán biskup stolnobeľohradský dňa 6. decembra prednášku má držať v Košicach. Príchodu jeho teší sa vopred katolícke obecnstvo celého mesta. — Pri veľkej slávnosti prevedené bolo vysvätenie nových miestností katolíckeho autonómieho kruhu v paláci grófskej rodiny Forgách. Miestnosti vysvätil osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie a povedal z tejto príležitosti peknú, prítomných hlboko donimajúcu reč. Po slávnosti vysvätenia nasledovali zábavné prednášky, ktoré sa veľmi dobre vydarili. — Zimné prednášky začal katolícky autonómieň kruh 23. novembra v telocvičnej dvorane katolíckeho gymnasia. Prvú prednášku držal dr. Blažej Horváth, praemonštratský profesor a direktor gymnasia. — Ernest Kundt, praemonštratský kňaz za doktora bol promovovaný na univerzite budapeštianskej. — Košický kresťansko socialný spolok vydržiaval mimoriadne valné shromazdenie dňa 29. novembra.

Vyznačený stolár. Jeho veličenstvo kráľ známemu budapeštianskemu majiteľovi stolárskej dielne, podpredsedovi Budapeštianskej kupeckej a priemyselnej komory a podpredsedovi Krajinského priemyselného spolku Ondrejovi Thékovi na uznanie zásluh, ktoré si nadobudnul na poli priemyslu, udelil titul dvorného radcu.

Chýry zo Sariša. Prešov. Opravdový sviatok to bol pre katolíckych učiteľov šarišskej stolice, keď dňa 23. novembra vydržiavali svoje ročné valné shromazdenie, spojené so slávnosťou 50-ročného kňazského jubilaa sv. Ota pápeža, Pia X. Po kostolnej pobožnosti početné učiteľstvo zaplnilo veľkú dvoranu katolíckeho kruhu Rákócziho, kde vydržiavalo sa shromazdenie, na ktorom z výtečníkov prítomní boli: osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie, podžupan Jozef Tahy, mestský hlavný notár Jozef Magyari, hlavný správca katolíckej Jednoty Karol Szentiványi, hlavný kráľovský skoldozorca dr. Julius Tergina a viacej iných. Praepošt farár Adalbert Záborovszky srdečne privítal osvieteného pána biskupa, na čo ten odpovedal krásnou rečou. —

Učiteľ Vargovcsik držal prednášku o živote svätého Ota. Na konci po mnohých prednáškach, na požiadanie osvieteného pána biskupa, povedal učiteľom veľmi poučnú a zaujímavú reč hlavný správca katolíckej Jednoty, Karol Szentiványi. — Vo veľkom počte shromazdení katolíckeho učiteľstva nepamätat tak pekného shromazdenia, ako bolo toto. — Stoličný výbor vydržiaval mimoriadne shromazdenie 27. novembra, na ktorom utvorili 20 staníc okresných lekárov s platom 1600 korún. V záujme obecnstva je, aby sídelné mestá týchto lekárov dobre boli vyvolené, aby nebývali v zdialených miestach, lež v stredu okruhu. — Pavel Péchy vymenovaný je za riadneho sudcu ku kráľovskej tabuli. — Kisszeben. Emil Eiszelt vymenovaný je za plateného praktikanta ku košickej kráľovskej tabuli. — Tapolesány. Tunajšia obec spočíta len 250 obyvateľov a stavá si katolícku školu za 17 tisíc 730 korún. Táto horlivosť a obetavosť nech slúži k nasledovania hodnému príkladu iným obciam. — Galbató. Osvietený pán biskup vymenoval na tunajšiu faru Antona Levendovszkyho. — Topolyhanusfalva. Tunajší kaplán, Štefan Urbán preložený je do Humenného a na jeho miesto poslaný je novovysvätený kňaz, Štefan Hornyák.

Srbskí útočníci. Ž prešporku píšu: Policajné a vojenské vrchnosti od niekoľko dní vážne sa zaoborajú so záležitosťou srbských útočníkov. Stopy jedného podpaľáča vojenských skladov v Korneuburgu vedú do Prešporku, prečo polícia pilne pozoruje podozrivých ľudí. Okolo fabrik na dynamit a Róthovej fabrik na patróny, kde teraz veľa výbušných látok zhotovujú, vojenskú a žandársku stráž zdvojnásobili. Most na Dunaji, ktorý v čas mobilisácie má zvláštny význam, technickí dôstojníci a vojaci sprevádzajú s neprestajnou pozornosťou a ku všetkým vojenským skladom vyslali dvojnásobnú stráž.

Strašná smrť. Dňa 7. novembra v obci Strečno (stol. trenč.) jedno dieťa strašnou smrťou sišlo zo sveta. Predpoludním okolo 10. hodiny tamojšia obyvateľka Maria Baršekova rod. Sagan v izbe bola zamestnaná. Jej 3-ročná dcérka Maria prosila matku, aby ju zo studenej zeme vyložila na teplú pec. Matka dieťa aj vyložila, ale nezbadala, že je pec veľmi horúca. Vyšla z izby a asi o 10 minút počula plač svojej dcérky, vnišla do izby a hneď ju zarazil zápach horiacich handár. Hneď vedela, že je zle, priskočila ku peci a videla, že okolo dievčaťa dym vystupuje. Toľko duchapritomnosti ešte mala, že na dievča vyliala za hrniec vody, ale potom zamdlela. Keď prišla ku sebe, vtedy už malú Marku u susedov opatrovali. Ale dieťaťu už nevedela pomôcť ani tá najpečlivejšia opatera, lebo chýda v noci o 1. hodine za hrozných múk zomrelo.

Obete pálenky. Na pustatine «Hrabiny» v stolici zvolenskej 17. novembra udala sa osudná nehoda, ktorú zase len tá toľká bied donášajúca pálenka zapríčiňila. Dňa 16. nov. totižto rímsko-katolícky kostol v obci Zólyomternye svätila sviatok svojho patróna. Pri tejto príležitosti je vo zvy u všeobecná hostina. Veľká

pijatika a veselejšť bola tedy i v dome Jozefa Muoca, kde sa zabvali i z druhých obcí prišli priatelia, ktorí len na druhý deň odišli. Hostov na jednom kuse odprevali aj domáci, pretože je cesta ale veľmi strmá, na voze šli len dvaja mužskí, ženy ale šly chodníkom. Keď ženy pod vrchom prišli už na cestu, tam chlapov za dlhší čas čakaly. Tito ale neprichádzali, čo ženám bolo podozrivé, vrátili sa tedy v ústrety chlapom. Sotva ale urobili niekoľko krokov, zbadaly, že Jozef Muoc leží v jarku pri ceste s prebitou hlavou a doškriabaným hrdlom. Pravdepodobne utekli dolu strmým vrchom a nešťastný človek vypadnúc z voza dostal sa pod kolesá. Druhého mužského, ktorý poháňal kone, dohonily len na hradskej pri Hronskej Breznici, ale o smutnej nehode nevedel nič. Obidvaja boli poriadne nažratí.

Pokradli drahocennosti. Pred niekoľkými dňami v Topolčanoch vyrabovali závod jedného majetného zlatníka; žandári a policajti páchatelov ešte ani posiaľ nevystopovali. Minule zase v Nitre sa vlámali neznámi páchatelia do závodu tamojšieho zlatníka Adolfa Antmana. 11. novembra v noci totižto cez povalu vnišli do závodu, z ktorého všetko ukradli a nechali tam len niekoľko na stene visiacich hodín.

Nešťastie v železničnom vozni. Dňa 16. novembra cestoval zo Žiliny jeden manželsky pár. Do toho istého vozňa vystúpili aj kysuckí drevorubači, z ktorých jeden svoju sekeru položil na policu nad hlavou ženskej. Odrazu sekera spadla na hlavu v matkyňom lone ležiacemu dieťaťu a tak ho ranila, že úbohého dieťa hned zomrelo.

HOSPODARSTVO.

Hospodárske rady.

Nánesy potokov ako hnojivo. Na hnojenie odporúča sa veľa úmelých hnojív, ktoré keď sa na priemernú pôdu upotrebia, výdavky za ne sa aj s dobrými úrokmi prinavrátia. Ale u gazdov nebýva naporúdzí peňazi a preto aj málo úmelých hnojív kupujú krem gypsu nie priam veľa vedia o úmelých hnojivách.

Kým roľníctvo natolko pokročí, že podstatné časte svojich pozemkov bude vedieť rozberať, dotiaľ ubehne ešte veľa času a tak sa ani nemôže očakávať, aby sa ono dalo na kupovanie úmelých hnojív. Ale predbežne nenie ani potrebné, aby roľníci kupovali hnojivá pochybnej ceny, keď oni majú dobré a lacné hnojivo takrečeno pred nosom. Toto dobré a lacné hnojivo odnášajú z našich rólí a lúk už od tisíce rokov potoky a rieky do mora. Potoky a rieky odnášajú už od nepamätných dob túb najlepšiu pôdu z našich zemí, nám ošávajú holé lúky a role a čím ďalej, tým viac vysileného poľa nám ostáva. A predsa málokto roľník pomyslí na to, aby donútil potoky a rieky k tomu, aby aspoň istú časť tej

dobrej pôdy na brehoch a v ležiskách vojich uložiť musely, ktorá by sa pre naše role a lúky výborne hodila, — v korytách riek je aj tak nepotrebná. Štáty a spoločnosti vydávajú milióny na regulovanie riek, jednotlivci nemôžu ani len potoky regulovať, ale môžu mierniť prúdy pozemkov a tak náplavu z nich pre svoje pole poistiť.

Každý potok dá sa s veľmi nepatrným nákladom donútiť k tomu, aby buď vo svojom riečišti, alebo na brehoch usadzoval nános.

V riečišti v istých dialkach prípevní sa niekoľko liesok alebo dasák, ktoré spád vody mierňa a rýchly otek vody prekážajú. Týmto sa obsiahne, že vo vode nachádzajúce sa zemné látky prinútiť sa k usademu, ktoré na dne potoka ostanú ako nános. Tento nános obsahuje také čiastky, ktoré sú rastlinám potrebné k výžive a preto škoda je nechať ich odniesť do mora.

Jaké vlastnosti majú mať dobré sliepky? Nepodarok spotrebuje práve toľko potravy a miesta bez toho, že by donášal dajaký úžitok. Neprichovávejme a nedržme teda nič takého, čo len miesto záujma a buď malo alebo nič nedonáša. Toto máme vziať do povahy aj pri sliepkach.

Pre naše hornoviediecke pomery musíme mať sliepky otužilé. Naše obyčajné sliepky bývaly v mnohých krajoch tak otužile, že sedávaly v noci cez celú zimu na stromoch a neškodilo im to. Mnohé nové plemená nastydnú, keď ich dážď pokropí a trasú sa, keď zaveje studený vietor.

Sliepky, ktoré pomaly odrastajú — za 9 lebo 10 mesiacov — sa pre naše pomery nehodia. Osemmesačná sliepočka má už nieť kurence v marci a v apríli vyliahnuté majú nieť v novembri najneskôr v decembri, keď za vajcia môžeme najviac peňazi utržiť. Dobrá sliepka musí snieť ročne najmenej 180—200 vajec. Najviac nesú sliepky dva lebo triročné. Staršie sliepky buď odpredajme, alebo upečme ale na žiadon pád ich nedržme.

Váha vajec je veľmi dôležitá. Sliepky, ktoré nesú vajcia iba 50 gr. ťažké, nie sú dobré. Pre vývoz malé vajcia nehodia sa. Žiada sa, aby jedno vajce vážilo aspoň 60 gramov. Staršie sliepky (triročné) nesú vajcia i 70 gr. ťažké.

Dobrá sliepka je skrovná, živej povahy; v lete si najde temer tretinu potravy na dvore a v sade a len v zime ju musíme krmiť úplne. Taká sliepka, ktorá celý deň povaľuje sa a čaká, kým jej potravu prinesieme, nebýva pilnou pri nesení vajec.

Dobré sliepky majú mať široké prse a zadniu čiastku hlbokú. Naša domáca obyčajná sliepka, ktorá má tieto vlastnosti, dáva hodný úžitok. Mnohí odporúčajú kríženie (spájanie) našich domácich sliepok s talianskymi lebo minorckami.

Aby sme vychovali najlepšie sliepky, máme podsýpať len vajcia od sliepok dobre nesúcich, dvoj- lebo trojročných. Ďalej je treba, aby kohút bol dvojročný z dobrého plemena.

DOPISY.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Kreštane».

Boly časy, keď naše mestečko slávnymi a pamätnými pohybami na poli politickom a sociálnom, vynikalo pred verejnosťou celej krajiny a chýr jeho povznášal sa široko a ďaleko. Od niekoľko časov ale, ako keď by bolo všetko utíchlo; sláva naša sa zatienila a dobrý chýr náš patrí minulosti. Zanikajú naše dobré podniky, len jedno nám zostalo, čím sa hrdo chlúbime, že po mnohých, krutých bojoch, ľudovú zástavu našu vernosťou a vytrvanlivosťou priviedli sme ku slávnemu víťazstvu v osobe nášho milovaného vyslanca krajinského pána dr Emila Gyuriss.

Keď krom tejto jednej radostnej okolnosti, iným sa chváliť nemžeme, aspoň tým si chceme poľahčiť na srdci, že sa vyžalujeme, lebo citíme pravdivosť toho porekadla: «Zdelená radosť je dvojnásobná radosť; a vyžalovaný bôl je len polovičný bôl». — Mestečko naše je mesto pohraničné, cez ktoré vedie dráha za hranicu do ďalekého sveta. Premávka ľudu vyvandrojúceho, šťastie v novej vlasti hľadajúceho, bohužiaľ, v posledných rokoch vyšvihla sa na neslýchane ohromný stupeň. Od štyroch-päť rokov šesťdesiat tisíc ľudí prejde ročite dráhou železničnou len cez našu Čacu. — Títo ľudia idú prostriedky lepšej výživy hľadať do Ameriky. Kolkým sa nádeje ružové splnia a kolkí sa sklamá to patrí na inú stranu.

Námorná spoločnosť «Adria» usporiadala u nás na Čaci zprostredkujúcu kanceláriu, ktorej úradníci pomocou zahraničnej polície, všetkých vystahovalcov až do posledného, na stanici našej zostúpil prinútiť, všetky dokumenty, pasy, šifkarty im odoberúc, tieto prezkúmajú a šifkartami «Adrie ich zaopatria a ponevác kancelária čačanská «Adrie» aj z premieňaním našich krajinských peňazí na dolláre a marky sa zapodieva, aj peňaze im zamení, aby kde inde u zahraničných ústavoch vykoristeniu neboli vystavení. Až keď ich kancelária «Adrie» takto vyrichtovala zo všetkým, pustí ich «vo meno Božie» ďalej na cestu.

Jako očúvame a jako sme sa z interpelláciou dvoch horlivých a za ľud vrele zaujatých našich ľudových ablegátov: pána Karola Hencz a pána dra Emila Gyuriss dozvedeli, táto pekná a chvályhodná starostlivosť «Adrie» o vystahovalcov, neide zdarma; lebo že za darmo na svete len smrť bere, táto otcovská pečlivosť «Adrie» ale každého vystahovalca osobne 10—20 korún koštuje. Tolko totižto každý jedon za svoje deložirovanie a vystrojenie na Čaci do kassy «Adrie» zaplatiť musí.

Ono sa to nezdá byť priveľiké odanenie každého jednotlivého vystahovalca, ale keď to trochu dôkladnejšie našim jednoduchým rozumom porátame, vyndú z toho veľké, zázračné summy.

Čaca.

Šesťdesiat tisíc vystahovalcov ročite, od každého taxa 18 korún, čini jedon million aj osemdesiat tisíc korún.

Kancellária «Adrie» na Čaci ale vystahovalcom aj peniaze zamieňa, ako sme to vyššie poznamenali, na dolláre a marky. Každý vystahovalec nesie so sebou čo najmenej 250 korún cestovných útrat a aspoň 100 korún hotových peňazí, ktoré v Amerike na tri týždňovú výživu preukázať musí, lebo ináč ho ta ani nepustia. Pri 60 tisíc vystahovalcoch po najmenej 300 korún, teda zamení kancelária «Adrie» na Čaci 18 millionov korún. Od zamieňania peňazí ale patrí tiež istý percent. Dajme tomu, že každý vystahovalec len jedon percent zaplatí, to čini súhrnom 180 tisíc korún. — Slovom, obchod z prostredkovania vystahovalectva prináša ústavu «Adrie» alebo s mlouvou ustanovenému jej námestníctvu, brutto výnosu na Čaci:

Od lodových známok (šifkarty) 1,080.000 kor.

Od zamieňania peňazí --- --- --- 180.000 kor.

Obnos brutto výnosu --- 1,260.000 kor.

Naša obec počíta 4600 obyvateľov, žijeme v svojej chudobe a skromnosti, ako nám prozreteľnosť božská živoriť dáva; jedno je ale isté, že všetci obyvatelia Čace v hromade z našich gazdovství, z nášeho kupectva, z našich prác a zárobkov nemáme ročite tolkeho výnosu, ako sám tento jedon ústav «Adria». A čo nás najviacej bolí, čo nás najviacej tlačí, je tá okolnosť, že kým my občania čačianski všetky dane, verejné farchy, štátne, obecné, stoličné a cirkevné poplatky z našich chatrných a bolestno zaslúžených dôchodov znášať musíme, tak ústav čačiansky «Adria» od výnosu pri obchode svojom na Čaci získaného, už od viac rokov, na Čaci ani jedného haliera dane nezaplatil, všeobecné a verejné farchy neznášal a ani doteraz neznáša.

Vôbec je známo, že Čaca neni morské, prístavné mesto; z Čace ani riekou Kisucou, ani milošovským potokom spoločnosti «Adrie» lode neplavia. Vystahovalectvo v Čaci «Adria» diriguje na nemecké prístavy a vybavuje ho skrze nemecké námorné spoločnosti a ponevác «Adria» ani z nemeckých prístavov nemá také riadne svoje morské lode a cesty, ktorými by na Čaci sústrednené vystahovalectvo sama prekonávala, preto dľa nášho zdania, oslobodenie od dane VII. zák. článkom 1901. nariadené, na vystahovanie «Adrie» čačianské vzťahovať sa nemôže, následkom toho výnosný obchod a hrozitánsky zárobok «Adrie» na Čaci od dane oslobodené byť nemôžu.

Však ale, keď by sa aj dalo zakryť oslobodenie od štátnej dane, za čačiansky obchod «Adrie», jej oslobodenie od obecných poplatkov sa zo zákona vysvetlí nedá, lebo od obecných prirážiek zákon takéto ústavy neoslobodil. Základ vyrátania obcej prirážky je zákonite predpísaná štátna daň.

Prečo dosavád na čačiansky obchod «Adrie» štátna daň predpísaná nebola, aby podľa tejto vymerať sa mohla aj obecná daň, nevieme. Naše obecné predstavenstvo už zakúsilo do tohoto kyslého jablka, ale ako vidíme, bez výsledku. Povereníctvu «Adrie» na každý

pád predpísaná má byť III. klasová daň, dľa miery podnikov na verejné účtovanie povinných; či sa bude môcť z nej «Adria» vyšmiknúť, či nie a to tým cieľom, aby dľa tejto obec svoju zákonitú požiadavku, na obecnej príražke «Adrie» predpísať a od nej aj zaplatenú obdržať mohla. Tu sa nejedná o pár groší, ale o ťažké tisíce a to žiada rovnoprávnosť a rovné súčasnenie sa na všetkých, zákonom uložených, občanských povinnostiach.

Podnik čaciensky «Adrie», dľa hore udaných výkazov ziska vyše jedného miliona korún. Aby sme sa nezdali byť predpodujatými, vezneme do povahy len polovicu nami vykázaného zisku, asice:

Od sifkariet zisk «Adrie» na Čaci čini	540.000 K
Od tohoto zisku pripadajúca III. klasová štátna daň má činiť	54.000 K
Od premieňania peňazí zisk «Adrie» na Čaci čini	90.000 K
Od tohoto zisku pripadajúca III. klasová štátna daň má činiť	9 000 K
Celá štátna daň	63.000 K

My chudobní a ťažkou, mozoľnou prácou živoriaci občania čacienski, krom štátnych daní, platíme 100 percentov obecných príražíek. Dľa spravodlivosti a rovnej miery, podnik «Adrie» čaciensky, zákonite ku obecným farchám prispievať majúci, podľa zastupiteľstvom obce určených percentov ku obecným príražkam platiť má 63 tisíc korún.

Aké veľké poľahčenie bolo by to pre nás, pod toľkými verejnými farchami stonajúcich smrteľníkov! Bolo by to skutočne poľahčenie, keď by «Adria» aj skutočne platila.

Ty, biedny človeče, keď máš malučký mlyn, ktorý taký potôček ženie, že ho aj žaba preskočí a meľ sa len po búrke, keď ti Pán Boh vody z vysosti naleje, že ti až pole berie a pytel tvojho mlyna taký vyzera, ako hladného zobráka kapsa a cez celý rok nevyhrkotáš na ňom sedem groší zárobku; alebo máš skliepok, čo v ňom do mesiaca predáš päť funtov soli, štyri litre oleja, dve kopy vajec a pár remienkov na krpce, teba 20—30 korún štátnej dane a priam toľko príražíek neminie; ty znášaj všetky farchy, ty plac a žiaden sa ňa nepýta, odkiaľ vezmeš; millionári ale, čo ľahúčko státisíce zarobia, vedia vyšmiknúť sa z pod verejných farch. My platíme na výdavky krajinské; my platíme na cesty, na úradu obecné, na svetlo, na býkov, na nemocnice a Boh sám vie na čo ešte; zamestnancom «Adrie» na Čaci pomáhajú úlohu konať a zarabať z našich daní platení policajti, užívajú naše cesty, naše svetlo, chutná im dobrá káva z nášeho mlieka; ťažké jejich tisíce dováža a odváža z našich poplatkov udržiavaná pošta, slovom všetky prednosti a výhody užívajú z našich mŕtvolov udržiavaných vecí, ale na tieto aj platiť, dľa miery svojho na Čaci vyklepaného zisku, sa zdráhajú a rukami, nohami sa protiú.

Naša obec, nevediac sebe svoje právo proti spoločnosti «Adrie» žiadnym činom poistiť, so základne odôvodnenou prosbou sa obrátila na finančné ministerstvo, na finančnú direkciju a na daňové dozorníctvo budapeštianské, aby sa stredisku «Adrie» v Budapešti bydliačemu, daň od čacienského obchodu osobytne predpísala a dľa toho zabezpečila sa príražka našej obci. Po dnešný deň ale sme žiadnej odpovede neobdržali. Tak sa nám zdalo, že nám slávna «Adria zase učiniť «po Kačinej svatbe!» a nám odpovie: prosiť sa dá, ale dostať sa nemusí.

V oasej pochybnosti a v našom ťažkom položení ako z neba, nenadále na pomoc nám prišiel náš milý, za všetko dobré a za ľud zvláštne zaujatý, horlivý vyslanec krajinský, pán dr. Emil Gyuriss. On, ktorý medzi nami býva, ktorý pozorne načúva klopanie nášho srdca a cíti jeho túžby, on, ktorý ruku svoju stále drží na tepnách našich, on zná najlepšie, kde nás obuv tlačí, čo nás bolí, čo sú naše stížnosti. Jako verný a oddaný zástupca svojho okresu, prosbu našu, žiadosti naše, boľasť našu a právo naše v podobe interpellácie na ministra predniesol v kajinskom sneme a pred krajinskú verejnosť. Každé slovo svoje zo srdca nášho čerpal a každým jeho slovom oživily uvädnuté nádeje naše. — Prosba naša, ním snemu prednesená, bola tak základná, právo naše tak jasné, požiadavka naša tak zákonitá a spravodlivá, že dôležitosť veci tejto nútila predsedu ministerstva, aby nášho vyslanca zaujatost' za pravdu, odmenil hneď danou odpoveďou, v ktorej pánu E. Gyurissovi zaslúbil, že vec túto bezodkladne a prisne vyšetrí a potrebné poriadky učiniť cieľom zákonitého a spravodlivého odanenia čacienského obchodu «Adrie».

Vďaka nášmu drahému a milovanému vyslancovi za jeho horlivé zakročenie, následkom ktorého úfame sa a pevne veríme, že naša terajšia vláda, ktorá stojí na stanovisku pravdy, práva a spravodlivosti, ktorej vytýčeným heslom je: pomáhať malým ľuďom, spraví poriadok na Čaci a prinúti podnik «Adrie» čaciensky, rovnoprávne plniť svoje občianske povinnosti.

Dôvera naša ale ku nášmu milému vyslancovi, pánu dr. Emilovi Gyurissovi, týmto jeho činom stupňovane sa dviha a srdce naše s celou oddanosťou a oduševnenosťou mu privoláva: «Sláva mu! Nech žije pán dr. Emil Gyuriss!»

S kresťansko-ludáckym pozdravom

Občan z Milošovej.

Budapešť.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Čtený pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte v «Kresťan»-e uverejniť tieto riadky.

Za povinnosť si pokladám v krátkosti opísať tú peknú slávnosť, ktorej sme my, členovia «Budapeštianskeho Katolíckeho Delníckeho Kruhu» a aj početné obecnosť svedkovia boli nedávno v našom Jozefovskom kostole.

Katolícky Delnícky Kruh náš zaopatril dve pekne kostolné zástavy, ktoré ozdobujú umeleckou rukou maľované krásne obrazy Najsvätejšej Trojice, Najsvätejšej Kráľovnej Svätého Ruženca, sv. Margarety Alacoque a svätých apoštolov slavianských Cyrilla a Methoda. — Za krstné matky požiadali sme panie: Magdalenu Janik, manželku podpredsedu a Zuzannu Branicky, manželku pokladníka nášeho kruhu. Spomenuté panie sa tejto úlohe nielen ochotne podrobili, lež aj naše zástavy veľkodušne ozdobili drahocennými stužkami s nápisom: «Katolícky Delnícky Kruh v Budapešti». Na stužkách skveľujú sa aj ctené mená krstných matiek na večnú pamiatku.

Cieľom posvätenia týchto zástav, ktoré náš, ináč veru dosť chudobný kruh s veľkými obetami zaopatril, štyria členovia kruhu, pod vedením pána podpredsedu Jána Janik, požiadali miestneho veľkomožného pána praepošta farára Michala Krizsan, ktorý našu žiadosť s radosťou a ochotne vyplnil. Pred posviackou veľkomožný pán praepošt farár, Michal Krizsan slúžil hrubú svätú omšu, pod ktorou pred hlavným oltárom postavené boli naše zástavy a pod nimi stály krstné matky a páni Ján Krajčí a Ján Pinka a šesť členov s lampámi, čo ku pozdvihnutiu našej slávnosti veľmi prispelo. Po hrubej svätej omši nasledovala posviacka. Po posviacke všetci členovia a hostia shromaždili sa v miestnostiach kruhu v Práter-ulici pod číslom 6., kde ich srdečne privítal dozorca kruhu, Ján Pinka a vyslovil vrelé vďaky krstným matkám zástav za jejich ochotnosť a veľkodušnú obetavosť s tým blahoželaním, aby Boh zdaru dal jejich prácam a poprial im dlhého, blaženého života. Pán podpredseda, Ján Janik vysvetlil v dojímavých reči významnosť tejto slávnosti, nadovšetko ale obrazov, ktoré naše zástavy ozdobujú. Vyzdvihol zvlášte, ako nasledovať máme príklady svätých a ako tí trpeli a pracovali za vieru, nesmieme sa sťažovať, keď nám príde za vieru pracovať a trpieť, lebo čím viacej trpíme na zemi, tým hojnejšia bude naša odplata vo večnosti. Bývalý pokladník, Ján Sviba poďakoval sa v peknej reči pánu podpredsedovi, Jánovi Janik za jeho veľké obete, aké Delníckemu Kruhu bezzistne donáša. Rečnili ešte páni Ferdinand Városta, knihovník Adolf Rössler a Jozef Bartek.

Pekné zástavy — ako som počul — stály 300 korún, ktoré Delnícky Kruh zo svojho zaokryl. Keď môj dopis končím, robím to s tým vrelým blahoželaním, aby Boh všemohúci tomuto Kruhu dal početných členov a vždy tak horlivých a oduševnených vodcov a správcov, ako má prítomne. (x.)

Odkazy redakcie.

J. D. B. Pekne, že ste sa ohlásil. Môžete to aj častejšie urobiť.

J. N. B. Teraz nebolo možno. Pozdejší ano.

A. G. T. Že tam už aj kresťanskú banku máte? Hľadá sa hlúpy, čo si v nej dačo kúpi.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 28. novembra.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 25·65—26·00, stolnobelehradská K 25·45—26·70, peštianska K 25·55—26·50, banátska K 25·60—26·65. — *Raž*: prvotriedna K 21·00—21·30, druhotriedna K 20·80 do 20·90. — *Jačmeň*: prvotriedny K 16·20—16·40, druhotriedny K 15·80—16·10. — *Proso*: K 13·75—14·00 — *Ovos*: prvotriedny K 17·10—17·90, druhotriedny K 16·80 do 17·10. — *Kukurica*: Kor. 14·00—14·20. — *Repica*: 31·50—32·50 K.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	20·20	19·80	19·40	19·00	18·60	18·20	17·60
			č. 7	7½	8		
			K 16·40	14·80	9·00		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 7·00, hrubé K 7·10.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 19·00—20·00, fazuľa strakavá K 12·50—13·50. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 26·00—28·00, lúpaný K 24·00—46·00. — **Sošovic**: čistá K 30·00—58·00. — **Konopné semä**: K 22·00—23·00. — **Mak**: K 50·00—51·00. — **Rasca** (kmín): Kor. 107·00—109·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 139·00—140·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 106·00—107·00, 3-kusová K 109·00—113·00, vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Ďateľinové semä: Červená ďateľina K 136·00—150·00, lucerna jasnozorná K 118·00—133·00 za 100 kg.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 20·75—21·75, bosenský (z r. 1907.) K 29·00 po 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1907.) bosenské (120 kusové) K 16·50—17·00, (z r. 1907.) srbské (120 kusové) K 15·75—16·25 po 50 kilogramoch.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 37·50, fiumánsky White-Star (***) K 31·50 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 78·50 do 79·50, kockový K 80·50—81·50, žltý K 78·50—79·50 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odaný vo veľkom K 179·50 do 180·50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50·00—51·50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·30—5·40, žlté K 6·60—6·80 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 118—120, od Tisy K 116—118, sedmohradské K 116—120 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

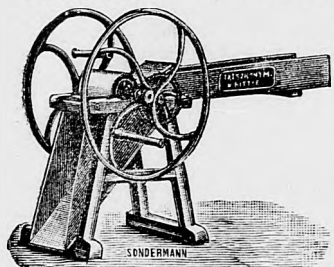
Drúbež (hydina) živá. Husy křímené K 1·00—1·12 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1·60—2·20, sliepky na polievku K 3·20—3·40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2·20—2·30, k vareniu K 1·60—1·80, syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Kresťania, kupujte len u kresťanov!

Cistú hlavu! Silné nervy!
 Zdravý spánok máme, nemáme bolesti hrdla a prs, krče, zimničný stav, jestli užívame pravý Fellerov Elsa fluid. Tucet na próbá franko 5 korun. Neznáme žiadneho zapáženia, bolesti žalúdku, zlatú čilu atď. v páde upotrebuvajme Fellerove rebarbarové Elsa Pilulky na prehnanie. 6 škatuliek franko 4 K. Dostať, u E. V. Felleru v Štubici. Kostolná-ul. 18. (st. zahrebská).

Pánom hos od rom odporúčam svoje najnovšie :

Mlát čky ručne a žentúrové. Zentúre kryté, bezpečné. Pastorky Mlafaie garnitúry. Rajláre. — Tryerv. Sečkovice. Stroje na rezanie kapusty. — Strúhadla na burgyňu. Pluhy Brány. Stroje na sianie. Hrable. (Hollingsworth.) — troje na mořovanie kukurice. Srotovníky Stroje na lámánie kôry. Stroje na miesenie bliny. Okružné píly. — Decimálky. Mangle na prádlo, atď.

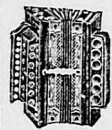
Obrázkové cenniky zašlem na žiadost' zdarma a franko

Michal Treskoň

strojník a majitel' dielne na hospodárske stroje v BYTČI (Nagybicsce, Trencsenmegye).

Dobré harmoniky kor. 4-80.

Odpredaných 50.000 kusov. Žiadne útraty cla Záruka. Zamena povolená. Návrat penazi.

No. 300 3/4 10 tástiek, 2 registre 28 hlasov, veľkosť 24x12 cm. K 4.80. No. 657 1/4 10 tástiek, 1 registre, 28 hlasov, veľkosť 30x15 cm. K 5.20. No. 656 3/4 10 tástiek, 2 registre, 28 hlasov, veľkosť 30x15 cm. K 5.40. No. 305 3/4 10 tástiek, 2 registre, 50 hlasov, veľkosť 24x12 cm. K 6.20. No. 663 1/4 10 tástiek, 2 registre, 50 hlasov, veľkosť 31x15 cm. K 8.— No. 306 1/4 10 tástiek, 2 registre, 50 hlasov, veľkosť 31x15 1/2 cm. K 8.50. No. 307 1/4 10 tástiek, 3 registre, 70 hlasov, veľkosť 31x15 1/2 cm. K 9.50.

Záruka za peknú a správnú robotu. Rozposielanie s poštovou dobierkou. Dopisovanie v uhorskej reči. Cis. a král dvorný líf.

JÁN KONRAD rozposielajúci dom hudobného tovaru **Brüx** číslo 1443. (Čechy). — Hlavný cenník s 3000 vyobrazeniami na žiadost' každému franko a darmo

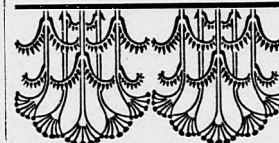
Oznamy prijíma

administrácia

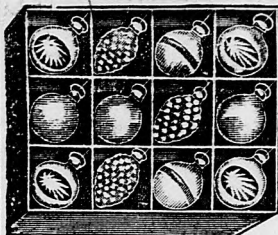
„Krest'ana“

BUDAPEŠŤ,

Szentkirályi-ul. 28/a.

Najnovšia ozdoba vianočného stromu.

12 kusov odborne vybraných rôznej farby a strieborné guľky zo skla a ovocie v kartone pečlivo obalené dla veľkosti a vývodu predmetov K —40, —50, —60, —70, —80, —90, 1.—, 1*30, 2.—. 6 kusov v kartone vo väčšom vývode K —60, —80, —90. Odborný výber 24 kusov po K —80, 1*20. 36 kusov K 1*35, 1*60, 2.—. 48 kusov K 2*10, 2*50, 2*60. 60 kusov K 2*20, 2*80, 3*20. 3 kusy vzduchoguliek zo skla K —50. Anjel k vianočnému stromu K —40, —50, —60. Lametta (anjelviasy), zlate alebo strieborné v kuverte K —06. Orechový drôt (držíšte konfektu) 100 kusov K —20. Sviečky k vianočnému stromu, 24 kusov v kartone K —50, —60, väčšie, 15 kusov v kartone K —58, —75. Sviečkové držadla tucet K —50. — Zasiela pri predbežnem zaslaní penazi. Objednania vyše dvoch 2 korun s postovou dobierkou cis a kr. dvorný líferant **Hanns Konrad** vývozný dom **Brüx** číslo 2050. (Čechy.) Hlavnýobrázkový cenník na žiadost' franko a zdarma.

Peknú zábavu

poskytujú moje najnovšie vyborne funkcionujúce **Hovariace stroje**

ktoré hudobné kúsky, prednášky, hudbu orchestrov predstavuju prirodzene. „No. 800. Liliput“ celkom z metalu a s obfaham z trvanlivého niklu. Veľkosť 16 1/2 x 16 1/2 x 8 1/2 cm., zvláste solidny trvanlivy stroj, k natiahnutiu v čas hrania, každú 25 cm. platňu ľahko odhra, tanier platne obťahnutý súkonom, otvor hlasu 23 cm. stroj hlasu napadného dojmu choď stroja tichý a dejstvue výborne. — Cena s 2 platňami alebo s jednou s dvomi stranami (25 cm. priemier) s 200 ihlami

Chodí
Bež
chyby

K 22.—

I platňa hlasu 25 cm. priemeru k hraniam na oboch stranách K 3.— Najväčší výber hovariacich strojov v hlavnom cenniku. — Zasiela s poštovou dobierkou alebo pri predbežnom poslaní penazi c. a k. dvorný líferant **Hans Konrad vývozný dom Brüx, č. 503. (Čechy).** Hlavný cenník s vyše 3000 vyobrazeniami zdarma a franko.

!!! S 16 prvý . vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 28.

Odporuča pri uplnej záruke **benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným podnikom, taktiež elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe s dvojim vystrojenim ku čisteniu.**

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchjší a najdokonalejší mlátebnv stroj prítomnosti !! Bez strojníka ľahko k vedeniu barstovym gazdom aj medzi domami slamou krytými. Cielom rozšírenia týchto najnovších strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobtná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajláre, stroje k mlateniu a ku siatin atď. O nedostyžiteľnej zvláštnosti týchto strojov podáva spravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmo-hradsko). P. Tóth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács.) Cenník na žiadost' zdarma a franko.

Kto žiada požičku?

300 korun dava. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ľarachách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcelovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od Prvá dielňa hodín v Brüx **Hanns Kourad** cis. a kr. dvorný líferant Brüx číslo 1388 (Čechy). Švajciarského systému Roskopf patent hodinky K 5.— Registrované Orol Roskopf Anker Rem. hodinky K 7.— Opravdové strieborné remontoir hodinky K 8*40. Žiadne risiko. Výmena povolená alebo návrat penazi.

Upozorňujeme každého

kto kašle, je zachrípnutý, zašlamovaný, nemá chuť k jedeniu, v noci sa potí, je slabý, alebo tieto neduhy pozoruje pri členoch svojej rodiny, nech dá hneď doniesť

ÖRKÉNY-ov lipového mädu sirup

a zahatí šírenie sa choroby

ÖRKÉNY-ov lipového mädu sirup,

dľa mnohých listov uznania

prevyšuje všetky podobné prostriedky, utišuje kaškanie, zastavuje plúvacie krce, zvláštne rozpúšťa stojín napraviť chuť k jedeniu a prekážo nepríjemné potenie sa v noci. — Vyznačenie zlatou medailou na anglickej výstave. Cena neákej flašky na prábu 3 koruny, veľká flaška 5 korún po voprednom zaslaní peňazí posiela dorabateľ.

Örkény-ová „Apostol“ lekáreň

Budapešť, József-körút 64. (S Klad 76.) II

Bruyère drevené fajky.

Fabrikát prvej jakovosti z nepustného opravdového dreva.

Príjemné a suche fajčenie preto ohľadom čistoty a chutnávosti paru nemá.

Vo vlastnom záujme pýtať treba, mojej rozmanitý cenník s viac než 8000 obrázkami.

Hladká hlava s veľmi zahnutým Bruyère odlejakom, pipka s rohovým koncom a s hodbabným slauchom v dĺžke asi 21 cm. K 1.50. Táže fajka, lež s okruhlou hlavou rezanou z Bruyère dreva K 1.80 — Najveší výber vecí k fajčeniu potrebných možno najst v mojom cenníku, ktorý sa zdarma a franko rozposiela.

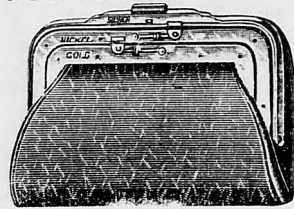
Rosposiela cis. a kráľ dvorný liferant **Hans Konrád** dom vývozný s rux, č. 501. Čechy.

Novota!

Novota!

Klučová-Vexir tobolka

može otvorená byť len kroz tých čo ju znajú a každej tobolke pripojená je úprava upotrebenia. Z čiernej pevnej kože

spevným vnútorným futrom, s fajnovým niklovým závorom, s 3 rozdielnymi fackmi, každý fack pre seba k otvoreniu, ľahko k prehladnute a veľni prestranina. K 1.80. Táže la z opravdovej kože morského psa K 2.50. Najväší výber v tobolkách, vreckoch na peňaze, schrankách na cigare a cigarety v hlavnom cenníku. — Zasiela pri predbežnom dopuslaní peňazí c. a k. dvorný liferant **Hans Konrád** vývozný dom **Brux** číslo 502. (Čechy). — Hlavný cenník s vyše 3000 vyobrazeniami zdarma a franko.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacne perie na postel!

1 kg. sivé drapané 2 K, ľedšie 2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; najfajnejšie papierie z prs 12 K. — Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkaniny červeného, modrého, bieleho alebo žitého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá, 116 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dný, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perím 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovon tobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezodpovedné návrat peňazí. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdarma.

Slaný vinový lieh sily je nejlepší liek domácí.

Upotrebenie jeho znamená silu a zdravie, bo baccily ničiaci sila jeho prekáža napadnutie zdravia, podporuje srastanie sily nervov, zväčšuje schopnosť zdvorovania a tým spôsobom vplýva na udržanie dravia, o zvláštnom pôsobení tohoto najlepšieho lieku domáceho pri upotrebení zvonka a zútra svedčia početné prípisy uznania.

K dostaniu vsade vo flaškách po 30, 40 halieroch, 1 a 2 korunách.

Poštou posiela 10 malých flašiek za 3 koruny s poštovou dobierkou, alebo pri poprednom dupostani peňazí.

Laboratorium **KOSMOS**, Győr.

ISTÝ ZDAR

Premáha v rýchlom liečení lámky, pakostnice a chorób z prechladnutia všetky iné lieky. Úplné vyličenie!

rychle oslobodenie od bolesti lámky a pakostnice poskytuje len

Kriegnerov

Proti lámke, pakostnici, pichaniu, kľaviu, bolesťam chrbta, drieku a kosti najstejší liek je.

REPARATOR

Od desaťročia potrebujú ho s mimoriadnym úspechom ku natieraniu z vonka. — Vela tisíc listov poďakovania a uznania

(Spiritus petrae camphoratus) upotrebený s vyš spomenutým liekom povolany je najúspešnej a výlučne vyličit lámka, pakostnicu, rheuma a z prechladnutia pochádzajúce choroby.

Nech neprobuje chorý lež proti lámke a pakostnici nech potrebuje ako nejlepší liek: **Kriegnerov Reparator**

S úspechom lieči už po niekoľkokratnom natrení. Veľky zdar aj pri omrzlinách. Cena malej flašky 1 koruna, veľkej flašky 2 koruny. Poštou franko 5 malých flašiek 5 K. 3 veľkej flašky 6 K. — K dostaniu v každej lekární ako aj bezprostredne u výlučného dorabateľa.

V KRIEGNER „KORONA-LEKÁRNI“ : BUDAPEŠT : Kalvin plac 8. Zasielky denne spoštovou dobierkou alebo pri predbežnom odposlaní peňazí.

Neťahajte, keď vás hlava bolí lež potrebujete hneď

Beretvás-pastilly

ktoré za desať minút zastavia najtuzšie migrén-hlavyboleenie. — **Gena K 1.20.** Lekárnú odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekární!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárník Kispest.

Pri 3 škatulkách zasielka franko.